№ 3. Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с пэрэсылкай і дастаукай да хаты:

на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь

выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі:
М Стэфанская 23.

Цэна абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 3 (95). Год II. Вільня, 9 студня 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

Фокшаны здабыты.

8 студня.

Заходні тэатр:

На фронці Ізэры, ў завароці Іпра і на поўначы ад Сомми узніmаліся ад часу да часу вострые артылерыйскіе бітвы.

У бітвах на паветры і пад агнём нашых зашчитных гармат ворагі утрацілі 6 самалётоў.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На заходзі ад дарогі Рыга-Мітава расейцы ўчора ізноў атакавалі вялікімі сіламі на шырокім фронці. На рацэ Аа ім удалося пашырыць здабыты 5 студня абшар. У-ва ўсіх іншых мейсцох яны крывава адбіты.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: Ня гледзячы на сьнежные мяцелі і крэпкі мароз, мы ізноў адціснулі ворагоў між далінамі Путна і Ойтоса.

Фронт Макензэна: Дзень 7 студня даў 9-ай арміі, асабліва-ж пабедным нямецкім і аўстрыяцкім войскам генэралоў Краффт ф. Дэльмэнсінгэн і ф. Моргэн, новую вялікую удачу. Яны адкінулі румыноў і расейцоў ад крэпка ўмацаванаго горнаго хрыбта Одобэсті да Путна. Далей на палудні здабыта штурмам збудаваная ужо ў кастрычніку і цяпер упорна бараніўшаяся пазыцiя Мількову.

У энэргічнай пагоні ворагам не было дадзено часу задзержацца на сваей другой лініі пры канале між Фокшанамі і Ярэстэа. І гэта пазыцiя была зломлена. У далейшай пагоні мы перайшлі за дарогу Фокшаны—Болотэсті.

Сягоньня раніцай узяты Фокшаны. На ўзятых пазыцiях знойдзены 3910 палонных, 3 гарматы і некольки кулемётоў.

Македонскі фронт: Між вазёрамі Охрыда і Прэспа было дарэмнае наступленьне сільнаго атрада ворагоў.

Нарада саюзьнікоў.

БЭРН. 7.I (В.Т.Б.—Стэфані). Сягоньня перад абедам а 12 гадз. адбылося трэйцяе поўнае заседаньне нарады саюзьнікоў. Перад заседаньнем радзіліся паасобку прэдстаўнікі палітычнай і ваеннай камісіі. Поўофіцыоз «Giornale d'Italia» пішэ, што прыняты вельмі сур'ёзные рэзолюцыі.

РЫМ 7.I (Стэфані). Нарада саюзьнікоў закончэна. Саюзьнікі пацьвярдзілі ешчэ раз супольнасць паглядоў на розные пытаньня і пастанавілі ўсё болей праводзіць у жыцьцё еднасць сваіх выступленьнёў.

Банкруцтво сэрбскіх надзей.

СОФІЯ. На фронці Манастыра дух сэрбскіх войск вельмі упаў с прычыны таго, што абецанка саюзьнікоў зрабіць Манастыр сталіцай Сарбіі дагэтуль ня споўнена. Генэрал Сэрайль узяў сэрбоў с фронту і замяніў іх італьянцамі. У ваколіцах Манастыра сэрбоў больш німа зусім.

Аустрыяцкі міністэр у Бэрліне.

БЭРЛІН. С прычыны прыезду ў Бэрлін аўстрыяцкаго міністра заграничных спраў гр. Чэрніна прыдворная газэта «Berl. Lok.-Anz.» пішэ, што пастановы аб агульным палітычным палажэньні нельга было прыняць хоць бы затым, што ўсё ешчэ німа атказу саюзьнікоў на мірнае прэдлажэньне прэзыдэнта Вільсона. Можна думаць, што ў гутарках між імі многа мейсца занімалі агульные палітычные пытаньня.

Голас суседзёў.

Пад той час, як вядомые „палітыкі" ў нашым Краю за найвышэйшую палітычную мудрасць лічаць нішчэньне ўсяго беларускаго і маячаць „аннэксіей" Беларусі і Літвы да неістнуючаго ешчэ Польскаго каралеўства, — палякі ў Польшчы пільна прыслухаюцца да таго, што робяць і чаго жадаюць іх суседзі з-за мяжы — беларусы і літвіны. Сьвежым прыкладам гэтаго служыць дайшоўшая да нас кніжэчка, выпушчэная у двох выданьнях: Ваеннаго Дэпартамэнту Глаўнаго Нацыональнаго Камітэту і Славянскай Бібліотэкі. Гэта: *D-r Tad St. Grabowski. „Białoruś pod rządami Rosji"*, або, пад другім загалоўкам: *„Rosyjskie rządy na Białorusi"*.

Д-р Грабовскі прачытаў у маі 1916 г. ў Петракові дзьве лекціі на тэму: Расея, як „пекунка" славян, і на аднэй з іх гаварыў аб беларусах і змаганьні нашаго народу за сваё адраджэньне. У паменёнай кніжцэ і перэдрукована гэта лекція. Тут апісываецца ўся гісторыя беларускаго нацыональнаго руху, апісываецца той страшэнны уціск, які царпеў наш народ пад расейскім панаваньнем, апісываюцца нават віны тутэйшых палякоў, каторые так пільна стараліся навязаць беларусам польскую мову і — у асобі кс. Мацеевіча — прызывалі на помач у гэтай справе.... Гасударственую Думу! І на моцы багатаго фактычнаго матэр'ялу, на моцы пазнаньня беларускай новай літэратуры, прэссы і іншых праяў нацыональнаго жыцьця, аўтор дае цікавую характэрыстику беларускаго руху, стаўляе яму гороскопы на будучыну.

„Рух гэты — кажэ аўтор на 30 стр. — *мае віды на будучыну* затым, што ад самаго пачатку свайго ён *апіраецца на шырокіх масах сельскаго народу...* Яго адзначывае вялікае *выразуменьне, толеранцыйнасць* у адношэньні да ўсялякіх кірункоў і дамаганьнёў іншых, суседніх народоў,...ён адзначываецца незвычайна дасьпелым спакоем і роўнавагай, мяркоўнасьцю і справедлівасьцю пры ўсялякіх сустрэчах с супраціўнікамі с таго ці гэтаго боку... „Рух гэты" — паводлуг знаменітай ацэнкі яго Адольфам Чэрным, найбольш сумленным чэскім славянофілам, катораго дагэтуль ня можэ перэтравіць офіцыальная Расея, — «гэта рух наскрозь рэальны, сьвядомы сваей мэты, сьвядома дэмократычны і паступовы, выплываючый с пераконаньня, што народ беларускі прачхнецца і заявіць аб сваіх нацыональных правох толькі тады, калі паднімецца да вышыні ўразуменьня сваіх чэлавечых правоў, калі пасьвятлее, узмацуецца экономічна, — адным словам, гэта рух XX сталецьця, рух эпохі, каторая даўно ўжо пакінула за сабой романтызм, ды перажыла ўжо і позытывізм і соцыалізм".

Сваю лекцію-брошуру аўтор заканчывае аддзелам, каторы мае загаловак: „Жыў беларус і будзе жыць!" Адзначыўшы ешчэ раз тые этапы, якіе ўжо прайшлі беларусы, кірyючыся да свайго адраджэньня, адзначыўшы цэннасьці беларускаго руху, аўтор кажэ:

„Сьмяротным дыханьнем дзьме сівер с Поўначы на бедны люд беларускі і—ня можэ гвалтам замарозіць яго. Народ бароніцца верай і шчытом надзеі і крывавай, цяжкай працай і сэрдэчнай песьні жальбой. З верай, з нязломнай надзеяй паўстаець колькімільённая беларуская грамада насупроць таго сівера—бытцым чорны бор— і насьмехаецца над Поўначчу..."

Кніжка ўся адзначываецца сымпатіей да беларускаго народу, — але не за яе належыцца аўтору падзяка. Мы дзякуем яму за тое, што, ня гледзячы на баламуцтвы тых наших ворагоў—асабліва беларускіх рэнэгатоў, што брахнёй нягоднай паганяць імя нашаго народу у суседзёў, ён услухаўся ў тое, што гаворaць самі беларусы, услухаўся ў біцьцё беларускаго сэрца і, дачуўшися яго, сказаў тое, што пачуў, — сказаў праўду.

І. Мелешка.

Чародная задача.

У першые гады, калі ўсё шырэй і шырэй пачала будзіцца у беларусоў нацыональная сьведомасць, беларускі рух выяўляўся найбольш у пропагандзі ідэі нацыональнаго адраджэньня нашаго народу. Гэту ідэю праводзілі і беларускіе часопісі, і ўся друкаваная літэратура, і рознародные тайные і яўные організацыі, кружкі і т. п., беларускі тэатр, сьпевацкіе і драматычные дружыны і іншые. Але ўжо незадоўга да пачатку вайны ў гэтым руху намечаецца значны паварот. Беларуская газэта, кніжка, верш, аповесць, тэатральнае прэдстаўленьне, песьня і т. п.—усё гэта становіцца не яркай праявай работы нейкай групы дабрахочных людзей, а запраўднай, зусім натуральнай духовай патрэбай нацыонально-сьведомаго нашаго грамадзянства, якое пачало ўжо жыць сваім асобным ад іншых нацыональнасьцей жыцьцём. Поруч з гэтым беларусы робяць першые

крокі дзеля таго, каб рэалізаваць свае нацыональные ідэалы, падгатаўляючы грунт дзеля беларускай школы, працуючы над тым, каб апрыч нацыональных клічоў даваць свайму народу ў роднай мові духовую страву, якая магла-бы здаволіць болей-меней культурнаго чэлавека. Пачынае выхадзіць у Пецярбургі сур'ёзны літэратурна-грамадзкі квартальнік „Маладая Беларусь". Там жэ пры унівэрсытэці ладзіцца навуковы кружок дзеля пазнаньня Беларусі пад кірункам прафэсароў, і ў ім пачынаецца сур'ёзная работа. У тым жэ часі выходзіць у сьвет цэлы рад навуковых прац аб беларусах і Беларусі, як знаменітая многатомная граматыка беларускай мовы праф. Карскаго, як гісторычные працы прафэсароў Лапы-Данілеўскаго, Любаўскаго і інш. Праўда, ўсе яны напісаны не па-беларуску, бо аб гэтым трудна было ешчэ думаць у часі, калі пад панаваньнем Расеі беларуская мова была выжэнута нават з элемэнтарнай школы. Але беларуская інтэлігенція ужо пачувае патрэбу тварыць свае культурные цэннасьці ў роднай мові, і вось у кіраўнікоў руху родзіцца думка: наладзіць беларускае навуковае таварыство, каторае злучыло бы ўсе нацыональные сілы дзеля працы на грунці навукі, каторае было бы вышэйшай інстанціей, якая пілнавала-бы чыстасьці беларускай мовы, кіравала-бы яе развіцьцем. Ініцыатары гэтай думкі маніліся правясьці яе ў жыцьцё у 1917 гаду: год гэты для беларускай культуры — юбілейны, бо ў ім мінае 400 гадоў ад часу надрукаваньня першай беларускай кніжкі — бібліі Францішка Скорыны. І з імем апошняго беларусы маніліся звязаць свой праект, называючы першую беларускую навуковую установу «Навуковым Таварыствам ім. Францішка Скорыны».

Вайна разбіла работу дзеля організаціі таварыства: большая часць людзей, каторые гатовы былі працаваць у ім актыўна, прымушэна была пакінуць Вільню. А тым часам неспадзевана шырокае развіцьце беларускай культурнай работы, беларускай школы і т. д. ў вызволенай с-пад уласьці Расеі часьці Беларусі вымагае больш, чым калі, стварэньня беларускай навуковай установы. І тым беларусам, каторые асталіся з гэтаго боку крывавай мяжы, трэбало-б падумаць сур'ёзна аб організаціі яе.

Праўда, што сіл да навуковай работы ў нас не шмат, што пры цяперашніх ваенных варунках нельга згуртаваць нават і тых людзей, які жывуць за межамі Вільні. Але патрэба навуковаго таварыства — надта вялікая, ды ў Вільні ёсць багатые прыватные зборы матэр'ялоў дзеля гісторыі і этнографіі Беларусі, і палажыць пачатак для навуковай работы, хоць у самых вузк х рамках, можна і трэба. Трэба затым, што нельга абыйсьціся без цэнтральнай установы, каторая кіравала бы культурнай працай беларусоў у гэткі важны момэнт, калі творыцца даўно жданая і жаданая школа беларуская. Трэба, бо гэта будзе найлепшае увекавечэньне памяці Францішка Скорыны ў 400-летні юбілей беларускай друкаванай літэратуры. Трэба, бо пасьля вайны таварыство папоўніцца чысьленымі беларускімі сіламі, цяпер параскіданымі па ўсей Расеі, каторые і паставяць яго на належную вышыню.

А. Н.

У Вільні і ваколіцах.

× **Вучыцельскіе курсы у Сьвіслочы.** Ад 1 лютаго 1917 году у Сьвіслочы будуць наладжэны ізноў пэдагогічные курсы для маладых беларусоў — каталікоў і праваслаўных. На курсы будуць дапушчэны і некольки вучыцелек.

Запісываца могуць толькі асобы, каторые скончылі прынамсі пачатковую школу або некольки класоў сярэдняй школы, маючы ня менш 18 гадоў.

× **У Беларускім Клюбе.** На трэйцюю куцьцю—у вечары перад Трэма Каралямі — ў Беларускім Клюбе адбылася вечарынка для членоў і запрошэных гасьцей. Сабралося даволі многа маладзёжы—главуным чынам беларускай і літоўскай. Як і на спатканьне Новаго Году, быў устроен кабарэт з рознароднай праграмай. А пасьля пачаліся скокі, ў часі каторых—побоч з агульнымі танцамі—танцавалі беларускіе «Лявоніху», «Юрку», «Мяцеліцу», ды літоўскіе танцы.

Вечар прайшоў весела, і можэм толькі жычыць, каб падобные вечарынкі адбываліся у клюбе часьцей.

× **Камэральны вечар.** Нас просяць адзначыць, што ў суботу, 13 студня, ў салі «Лютні» адбудзецца другі вечар камэральнай музыкі струннаго квартэту ім. Ст. Монюшкі.

× **У акружным судзе.** Міліцыант Мар'ян Курыноўскі у канцы лістапада атруціў стрыхнінай сваё пяцітыднёвае дзіця. На судзе ён сказаў, што гэтак хацеў вызваліць ад цяжкіх мук любімае дзіця. Суд прызнаў, што падсудзімы —выраdак, бацька катораго быў п'яніца, і што паступак яго ня меў праступнай мэты, ды засудзіў яго з гэтай прычыны толькі на 1 год вастрогу.

Чацьвёра стараверОў: Леопольд Сасноўскі з Забелішэк, Апанас Барысоў з Жаровя, Дзімітр Страдалоў з Баброўкі і Грыгор Шнуроў з Грыганішэк—абрабавалі 15 лістапада сям'ю Клюк, каторая, ехала с Падбродзя ў Немэнчын. Сасноўскаго, як галаву банды, суд засудзіў на 7 гадоў у папраўчы дом; трох іншых — на 4 гады.

× **Рост крадзежоў.** У апошнім часі узрасло чысло крадзежоў с кватэр, куды ўладзеі ў часі нябытнасьці жыхароў ўхадзілі, адчыніўшы дзьверы адмычкамі.

× **Новые карты на хлеб.** Новые карты на хлеб, каторые даюць право на куплю хлеба, мукі і абедоў, маюць сілу ад 10 студня. Іх трэба парупіцца выбраць у свой час.

× **За бруды і кепскае печыво** хлеба зачынены пекарні Вініскаго, Завальная 1, і Монгірдовай, Завальная 7. Замест іх аткрыты дзьве новые пекарні.

× **Час закрываньня крам.** Як загадывае прыказ Нямецкаго Stadthauptmann'а аб адчыняньні і зачыняньні крам, усе крамы павінны быць зачынены а 8 гадз. вечэра.

× **Курс рубля:** офіцыальны — 1 м. 90 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 20 ф., пры куплі—2 м. 24 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

З усяго Краю.

Проці расейскай мовы.

Жыхаром Краю забаронена выпісываць церав почту выдаваную ў Бэрліне расейскую газэту «Русскій Вестнік».

Hauptquartier Ost, 25. XII. 1916.
Ад Oberbefehlshaber'а Ost
Начальнік Генэральнаго Штабу
Hoffmann.

Ачыстка ад вошы.

БЕЛАСТОК. Стары, запушчэны будынак, дзе за расейскіх часоў была лазьня, перэбудован за 26.000 марак на цэнтральны пункт дзеля нішчэньня вошы. Кожын дзень, працуючы 10 гадзін, пункт можэ прыняць 3.000 душ, а бывае там сярэднім лікам каля 1000 асоб.

Спэкуляція з рублямі.

ГРОДНЯ. Тут далей робяцца розные штукі з рублямі. Гэтак, адзін тарговец аптэчнымі таварамі таргаваў „нямецкімі" рублямі, даючы за іх па 85 кап. Яго сурова пакараюць за гэта.

Мястэчко Мэрэч.

МЭРЭЧ. Мэрэч — гэта вельмі старое места. Крыжакі называлі яго Мэркэнпільле. У сваіх паходах на Гродню і Трокі крыжакі не раз прабавалі штурмаваць Мэрэч. Не раз бывалі тут вялікіе князі літоўскіе, а пасьля і польскіе каралі. Тут у 1648 гаду памер кароль Владыслаў IV. Дом, у каторым ён памер, стаіць дагэтуль.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

Крытычны момэнт.

ШТОКГОЛЬМ. Неспадзеваны перарыў заседаньнёў Думы адбіўся на дэпутатах, як удар грому. У кулюарах Думы пануе нэрвовы стан. Апаведаюць, быццым Трэпов сказаў: „Ешчэ адно заседаньне Думы—і ўсю Расею абойме агонь".

Недавер'е правіцельству.

МАСКВА. «Русск. Сл.» пішэ, што, ня гледзячы на раз'езд Думы, адбываюцца безупынные нарады дэпутатоў аб выказаньні недавер'я пвавіцельству. Усе партіі, апрыч правых, пастанавілі выказаць недавер'е правіцельству на заседаньні Думы 20 студня.

На паліцейскай варце.

Апаведаньне Р. Кіплінга.

(Гл. пачатак у «Гомане» № 2).

Неяк у начы сталося, што мы ўсе на тхані паснулі, як заўсёды, на нашых ложках пасьля таго, як з'елі вячэру і накурыліся кальяну. Калі мы прачхнуліся раніцай, то прыкмецілі, што з нашых шасьці стрэльб не асталося ніводнай. І вялікая паліцэйская кніга, што была пад даглядам хавілдара, так сама знікла. Пабачыўшы такую справу, мы дужа перэпужаліся; падумалі, што дайкоты, забыўшыся сумленьня, прыйшлі ноччу і нарабілі нам такой неславы. Тады Рам Бакш, хавілдар, сказаў: „Маўчыце! Справа гэта — паганая справа, але яна можэ ешчэ на добрае выйсьці. Зробім усё, як сьлед. Прынясіце мне казлёнка і мой ятаган. І цяпер не разумееце? О, дурні! Удар патрэбен каню, а чэлавеку і слова годзі"! Тады мы ўсе, што былі на тхані, зара зразумелі, што было на думцы у хавілдара, і, вельмі баючыся страціць службу, пасьпешылі прывесьці казьлёнка ў сярэдні пакой і пачалі слухаць: „Двадцаць дайкотоў прыйшлі", сказаў халвідар, і мы, перэймаючы ягоные словы, паўтаралі іх за ім. „Пасьля, звычайна: сталася вялікая калатня", сказаў хавілдар, „і ні водзін с паміж нас ня ўнікнуў ран. Ваконные краты ўсе выламаны. Суруж Бул, падбай, каб гэта было зроблена; і ўсе вы, хлопцы, працуйце і не лавіце варон, бо трэба паслаць ганца з даносам да льва з Гокраль-Сітаруна". Тады Суруж Бул налёг на крату у вакне плячом і выламаў яе, а я прымусіў кабылу хавілдара, сьцебаючы яе бізуном, скакаць па дыневых лёхах, пакуль яны зусім не пакрыліся сьледамі капытоў яе.

Калі ўсё было зроблена, я вярнуўся на тхану; казьлёнак быў ўжо зарэзаны, сьцены шмат у якіх мейсцох задымлены агнём, і кожны з нас пафарбаваў адзежу у казьлячай крыві. Ведай, о сагіб, што рану на целі, якую зробіць сабе сам чэлавек, лёгка могуць ўпраўные людзі адрожніць ад раны, зробленай другім чэлавекам. Таму хавілдар узяў свой ятаган дый цяў аднаго з нас злёгка у мясістую часьціну рукі каля локця, а другога ў нагу, трэйцяго ў руку. Так ён дайшоў таго, што ў кожнаго з нас з'явілася кроў, а Суруж Бул, каторы быў больш за ўсіх старанным, вырваў сабе багата валасоў. О, сагіб, усё было зроблена так добра, як ніколі йшчэ ніхто не рабіў! Эгэ, нават я прысягнуў-бы, што тхана перэжыла ўсё тое, што мы гаварылі. Быў і дым, і пралом, і кроў, і вытаптаная зямля.

„Едзь цяпер конна, Маўла Бакш", сказаў хавілдар, „да дому Стэнт сагіба, і павядом яго аб дайкотах. А ты, о Аўцал Хан, бяжы туды ды агледайся, каб акуратна сапрэць і пакрыцца пылам у дарозе. Кроў абсохне на адзежы. Я астанусь тут і зараз пашлю службовы данос Діпті [8]) сагібу, пасьля мы заарэштуем каго-небудзь с тых селян, якіх вы знаеце,—і да прыбыцьця Діпті Сагіба будзе ўсё гатова".

Такім чынам Маўла Букш паехаў конна, а я пабег, трымаючыся за ягонае стрэмя, і мы разам станулі ў вядобры час перад львом з Рохестры. Ап [illegible] і акуратнае, сагіб, бо мы назвалі нават мёны дайкотоў і чым скончылася баталія і прасілі Стэнт сагіба прыйсьці і аглядзець усё на мейсцы. Але леў і знаку не даў, што думае аб нашай гаворцы, і толькі усьміхнуўся так, як усьміхаюцца сагібы, калі у іх на сэрцы зло. „Ці прысягнецё ў праўдзівасьці гэтаго данясеньня?" спытаў ён.

(Далей будзе).

---

[8]) Діпті—акружны начальнік.

Справа Лэмпіцкаго ў Думе.

ПЕЦЯРБУРГ. Думская камісія разбірала справу Лэмпіцкаго, падпісаўшаго вядомую Штокгольмскую дакларацію Вільсону. Дэпутаты Чхэнкелі, Чхэідзе, Керэнскій і Янушкевіч пратэставалі проці выдаленьня яго з Думы і жадалі лепш разглядзець справу высланых у Сібір дэпутатоў. Яны казалі, што подпіс Лэмпіцкім штокгольмскаго акту быў законны, бо кожнаму ведома, што расейскае правіцельство кожны дзень топчэ ўсе боскіе правы „інородцоў“.

Эканомічные справы.

ПЕЦЯРБУРГ. Ад 1 студня да 1 лістапада 1916 году прывоз у Расею узрос да 1,891 мільёна руб. проці 848 мільёноў руб. таго году. За той жэ час вываз дайшоў 494 мільёноў проці 330 мільёноў папярэдняго году.

Перад вайной расейская таргоўля была заўсёды *актыунай*, значыць, вываз быў вялікшы, чым прывоз, а за час вайны яна сталася *пасыунай*, значыць, прывоз перэважывае вываз. Гэтак у 1915 г. перэвага прывозу была 1,2 мільярда, а за 11 месяцоў 1916 г. пасыў дайшоў ужо каля 3 мільярдоў рублёў. Гэта сумная для Расеі праява тлумачыцца аграмаднымі заказамі ваенных матэр'ялоў заграніцай. Гэтак, за першые 8 месяцоў мінуўшаго году Японія прывезла ў Расею тавароў (ваенных матэр'ялоў) за 190 мільёноў марак і атрымала сама тавароў з Расеі ўсяго на 4 мільёны,— значыць, за сказаны час Расея прыплаціла Японіі 186 мільёноў марак гатовымі грашмі.

Абаспечэньне бумажэк.

ПЕЦЯРБУРГ. Паводлуг апошняго апавешчэньня аб палажэньні расейскаго гасударственаго банка, золатам пакрыты толькі 17,1% паперовых грошы — проці нормальных $33^{1}/_{3}\%$.

Ваенкае палажэньне.

КОПЭНГАГА. Газэта расейскаго ваеннаго міністэрства «Русск. Інвалід» пішэ:

„Усё паказвае, што зіма прынясепь ешчэ опэрацііі ворагоў. Першы акт румынскай трагедіі ўжо цяпер скончэн. Немцы дайшлі значнай удачы і стварылі вельмі крэпкае стратэгічнае палажэньне. Ворагі выступаюць на новую баталію з укарочэным фронтам і толькі з незначна паменшэнымі сіламі, — дык нашае палажэньне становіцца незвычайна цяжкім“.

Пэсымізм «Нов. Вр».

ПЕЦЯРБУРГ. «Нов. Вр.» надрукавало стацьцю аб цяжкім палажэньні Расеі, напісаную вельмі пэсымістычна. Палітычнае палажэньне, нязгодлівасць партій і нездаволеньне ўсяго народу даюць аснову сур'ёзна непакоіцца. Пропасць, якая ляжыць між правіцельствам і народам, бадай, нельга будзе перэступіць. Калі варункі ня зменяцца радыкальна, дык Расею жджэ катастрофа.

Сазонов вертаецца.

КОПЭНГАГА. Паводлуг пецярбурскіх газэт, цар загадаў Сазонову быць на нарадах рады міністроў аб заграпічных справах. Што зорка Сазонова усходзіць ізноў, відаць с таго, што на заседаньні расейска-англіцкай тарговай-палаты, на якім быў англіцкі пасол Буканэн, Сазонова выбралі за пачэснаго маршалка палаты замест Тімірязева, катораго Буканэн не ўлюбіў за заяву, што пасьля вайны расейска-нямецкая гандлёвая умова—гэта для Расеі жыцьцёвая справа.

Штырмэр—дыпломат.

ШТОКГОЛЬМ. Паводлуг офіцыяльнаго апавешчэньня, б. міністэр-прэзыдэнт Штырмэр атрымлівае мейсцо ў міністэрстве заграпічных спраў.

КОПЭНГАГА. «Рэч» даносіць, што Штырмэр, пасьля перамен у габінэці міністроў, ізноў пастуціць у яго.

Адстаўка Шаховскаго.

КОПЭНГАГА. «Бірж. Вед.» даносяць, што міністэр таргоўлі і прамышленасьці, Шаховской, занімаўшый гэтае мейсцо ад пачатку вайны, пакіне яго на Новы Год.

Інспэктар лятучых сіл.

ШТОКГОЛЬМ. Вялікі князь Александар Міхайловіч царскім прыказам назначэн глаўным інспектарам расейскіх лятучых сіл.

Высылка маладзёжы.

ЖЭНЕВА. З Яс даносяць, што ўсіх маладых мужчын выслалі з Молдавіі ў Расею.

Фінляндзкіе справы.

МАСКВА. «Русск. Сл.» пішэ, што глаўнакамандуючый у Фінляндіі Марков прынят царом у глаўнай кватэры. На нарадах аб фінляндзкай справе быў і генэрал-губэрнатар Зэйн.

Да ўбіўства Распутіна.

ПЕЦЯРБУРГ. Цело Распутіна знайшлі вадалазы на дне Невы каля Петроўскаго маста. Распутіна забілі ў суботу раніцай у палацу князя Юсупова. У лёдзі зроблена пролуб, і праз яе кінулі ў ваду цело Распутіна. У садзі кн. Юсупова знайшлі сьляды крыві. Служба кажэ, што кроў гэта —ад забітаго шалёнаго сабакі.

Да гэтай скандальнай справы замешан, апрыч маладога кн. Юсупова, журналіст Зембо.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

5.І. Заходні тэатр:

Баевая работа артылерыі—незначная с прычыны туманнай пагоды. Каля Лоос нашы патрулі ўварваліся у ангціцкіе акопы і вярнуліся адтуль, вядучы 51 палоннаго.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Між узбярэжжэм мора і Фрыдрыхштадтам—вострая артылерыйская бітва. Сягоньня раніцай расейскіе батальёны атакавалі нашы пазыціі. Бітвы ешчэ трываюць. Чатыры спробы расейцоў адабраць узяты ад іх востраў на Дзьвіне скончыліся неудачай.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: Пры Залатой Быстрыцы—востры агонь артылерыі. Пры Чоканэсті і Дорна Ватры крывава адбіты расейскіе наступленьня. Нямецкіе і аўстрыяцкіе войскі і ўчора, б'ючыся, пасунуліся ўпярод між усходняй граніцай Семіградзіі і далінай Сэрэта. На занятых пазыціях узяты некольні сот палонных.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: У гарах на паўночным заходзі ад Одобэсті нашы войскі здабылі некольні ўмацаваных горных пазыцій. На адрэзку Рымніку-Сарат мы штурмам здабылі ваколіцы Слобоція і Ротэсті. На палудні ад Буцауля мы разарвалі лінію расейскіх перадмостных акопоў пры Браіле. У вострай бітве за кожны дом здабыты Джіургэті і Руманул с 1400 палоннымі і 6 кулемётамі.

На правым берэзі ў Добруджы, нямецкіе і боўгарскіе сілы ідуць на Браіл і Галяц.

Македонскі фронт: Нічога выдатнаго.

6.І. Заходні тэатр:

У вячорных гадзінах ішла вострая артылерыйская бітва ў завароці Іпра, на абодвых берагох Соммы і на паадзінокіх адрэзках у Шампані і на Маасе. Пры Сэрр, на поўначы ад Анкр, у начной атацы некольні англічан уварваліся ў пярэдніе акопы. Пры Массіж і пад Вэрдэнам нашы патрулі ўзялі некольні палонных.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Пасьля сільнай падгатоўкі агнём расейцы павялі свае новые штурмы між узбярэжжэм мора і дарогай Мітава — Рыга. На ўсходзі ад Аа яны праз замерзшае балота ўварваліся на нашы пазыціі на шырыні аднаго батальёну. У-ва ўсіх іншых пунктах яны адбіты. У контратаках мы ўзялі некольні сот палонных і некольні кулемётоў. Атакі невялікіх расейскіх сіл на фронці Дзьвіны і на поўначы ад возера Мядзёл нічога не дайшлі.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У палудзенный часьці лясістых Карпат вострая артылерыйская бітва. На паўночным усходзі ад Кірлі Бабы аўстрыякі адкінулі расейскіе батальёны. На палудні ад даліны Тротусуля баварскіе і аўстрыяцкіе палкі здабылі штурмам абшырные пазыцыі між Колумбай і Фалькутану. Апрыч цяжкіх страт забітымі, расейцы утрацілі больш 300 душ палонных. Між Касюліу і далінай Сусіта ўзяты некольні апорных пунктоў. Нямецкіе колонны, узяўшы горные пазыцыі на палудзенным усходзі ад Совэі, пасунуліся ўпярод на паўночны ўсход.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Пасьля акуратнай падгатоўкі агнём дзьве нашы дывізіі здабылі штурмам крэпка ўмацаваные і з зашчытнымі загарадзямі пазыціі расейцоў між Тартару і Рымнічэні, занялі гэтые месты і пасунуліся к Сэрэту. Ворагі тут дзержацца ешчэ ў некольніх вёсках, с каторых і вялі дарэмные контратакі. Далей на палудзенны ўсход узмацаваны конны корпус здабыў ваколіцы Оланкасца, Гульянка і Максінэні. Авангард дайшоў да Сэрэта. Перад дунайскай арміей расейцы пакінулі далейшы адпор на палудні ад Сэрэта і ў н... 4 на 5 перайшлі на паўночны бераг ракі. Браіл, глаўнае тарговае место Румыніі, занят нямецкай і боўгарскай конніцай і пяхотай.

Добруджу нямецкіе, боўгарскіе і турэцкіе войскі ачысьцілі да канца ад расейскіх і румынскіх салдатоў. Галац—пад нашым агнём.

Македонскі фронт: У даліне Чэрнай—артылерыйскі агонь. На Струме сустрэчы патрулёў.

7.І. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Пасьля падгатоўкі агнём англіцкіе батальёны атакавалі на палудні ад Арраса. Атака зусім зломлена пад нашым артылерыйскім і кулемётным агнём.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На адрэзку Мітавы ўчора былі сільные расейскіе штурмы, каторые адбіты з вялікімі стратамі у ворагоў. Чысло палонных дайшло 1300 душ. Пры Кіселіне, на заходзі ад Луцка, нямецкім патрулем узят у палон расейскі патруль.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У засыпаных сьнегам лясістых Карпатах, с прычыны сільнаго марозу, толькі опэраціі патрулёў. Між далінамі Ойтоса і Путна узяты некольні апорных пунктоў расейцоў і румыноў, каторые далей адціснуты к раўніне. Контратакі іх не здалелі адваевапь ад нас назад утрачэные пазыціі.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Вяршына Одобэсті здабыта ўчора штурмам мюнхенскім палком гвардіі. Між Фокшанамі і Фундэні расейцы вялі вялікую контратаку на фронці 25 кілёмэтроў шырокім. Толькі ў кірунку Обілесті яны крыху пасунуліся ўпярод. На ўсіх іншых мейсцох расейскі штурм разбіўся аб цьвёрды адпор нямецкіх войск. У нашых руках асталося некольні сот палонных.

Македонскі фронт: Спробы англічан здабыць боўгарскіе пярэдніе пазыціі на паўночным усходзі ад Дойрана не ўдаліся.

Боўгарскае апавешчэньне.

СОФІЯ. 4. І. *Румынскі фронт:* У Добруджы ў незвычайна вострай бітве зломлен вельмі сільны адпор расейцоў на адрэзку Мачын—Ігіла. Войскі саюзьнікоў занялі Мачын. Узяты 10 афіцэроў, 700 салдатоў і 6 кулемётоў.

Заваеваньне Добруджы.

СОФІЯ. Уся Добруджа да дэльты Дунаю вызволена с-пад румынскаго ярма. Ад 14 сьнежня па сягоньняшні дзень у Добруджы ўзяты 37 афіцэроў, 6000 салдатоў, 16 гармат і 35 кулемётоў.

«Вайна да канца!»

БЭРЛІН. Нямецкі Імператар выдаў прыказ да арміі і флоту, ў каторым, між іншым, гаворыцца:

„Ворагі адкінулі мае прэдложэньня. Вайна трывае далей. На правіцельствах ворагоў ляжыць атказ за ўсе далейшые страшэнные ахвяры“.

ВЕНА. 6.І. Аўстрыяцкі Імператар выдаў прыказ да арміі і флоту, ў каторым, між іншым, гаворыцца:

„Мы атрымалі атказ нашых ворагоў. Нават ня ведаючы нашых варункоў, яны адсунулі працягненую руку. Далей павінны прамаўляць вашэ геройство і адвага. Ахвяр ешчэ мала,—павінны быць прынесены новые“.

ЛОНДОН. Па ўсей Англіі на сушы і на моры йдзе незвычайная работа. Як думаюць сьведомые людзі, на заходнім фронці трэба спадзевацца важных здарэньнёў.

ЛОНДОН. Началася падпіска на трэйцюю ваенную неаграпічэную пазыку.

Ад пачатку вайны на яе выдано 60 мільярдоў марак.

ВАШЫНГТОН. (Рэўтэр). Як апавешчае гасударственны дэпартамэнт, Вільсон новаго мірнаго прэдложэньня рабіць не збіраецца.

ГААГА. Голандзкі міністэр заграпічных спраў на пытаньне парляманту атказаў, што голандзкае правіцельство ніякіх крокоў дзеля міра ня зробіць, бо яно пераконано, што пры цяперашніх варунках гэткіе крокі ня могуць дайсьці мэты.

ЛОНДОН. Міністэр Гэндэрсон сказаў карэспандэнту «New-Jork Tribune»: „Нямецкі мілітарызм трэба гэтак аслабіць, каб ён перэстаў быць небасьпечным. Пакуль нямецкае настраеньне ня зьменіцца ад самых асноў, мы павінны забасьпечыцца ад жаданьнёў Нямеччыны запанаваць над усім сьветам“.

ЛОНДОН. Член Ніжняй Палаты, Тэррэль, піша ў «Daily Express»: „Калі-б Нямеччына нават ачысьціла Бэльгію, Сэрбію, Эльзас-Лотарынгію і Расею і дала бы Расеі заняць Канстантынопаль, дык саюзьнікі і тады мелі-бы права ваеваць далей, каб нямецкаго Імпэратара і нямецкаго Насьледніка зачыніць на ўсё жыцьцё на востраві сьв. Алены“.

Набор расейскіх жыдоў.

ЛОНДОН. Тут усё прыгатована дзеля набору расейскіх жыдоў у армію. Прынімаюцца расейскіе падданые, каторые пражылі у Англіі прынамсі 5 гадоў. Проці прызыва німа ніякай апэляціі.

Крызіс у Грэціі.

ЛОНДОН. Рэўтэр даносіць з Афін:

Грэцкі урад с прычыны адмовы прыняць ультіматум саюзьнікоў апавесьціў, што ён не аб'яўляе ім вайны, а паддасца іхным гвалтам, спадзяючыся, што саюзьнікі ўрэшці пэрэканаюцца, што блокада — гэта зусім незаслужэная кара за здарэньня 1 сьнежня, выванные тым, што армія проці жаданьня ураду пастанавіла супраціўіцца выдачы ваенных матэр'ялоў. Аб рэпрэсіях проці староннікоў Вэнізэлоса апавешчаецца, што констытуція забараняе каралю мешацца ў судовые справы, пакуль не аб'яўлен прыгавор.

Блокада дае сябе ўсё болей знаць. Спажыўные прадукты вельмі падаражэлі і для беднейшых класоў зусім недаступны.

Меньне староннікоў Вэнізэлоса сконфіскована. Арэшты іх адбываюцца далей.

ЛОНДОН. «Morning Post» даносіць з Афін, што правіцельство, як відаць, маніцца зрабіць шалёны крок. Запасным загадано быць гатовымі ў патрэбе явіцца ў свае палкі.

У Афінах адбываюцца вялікіе дэмонстраціі проці саюзьнікоў. Дэмонстранты ходзяць па вуліцах с крыкамі: „Ніхай жывець вайна“!

Начальнік другога грэцкаго корпуса, генэрал Мэтопулос, за сваю прыхільнасць да саюзьнікоў атрымаў адстаўку. Яго замянілі прыхільнікам Нямеччыны.

Местовае упраўленьне Афін пастанавіло выключыць Вэнізэлоса с чысла грамадзян.

Папеж і Англія.

РЫМ. «Secolo» даносіць, што ў Ватыкане вельмі нездаволены с прычыны таго, што Ллойд Джордж, прыехаўшы на нараду саюзьніцкіх міністроў у Рыме, не адведаў Папежа. Англіцкі пасол навет не папярэдзіў Папежа аб прыезьдзі англіцкага прэм'ер-міністра.

Адбудова Польшчы.

ВАРШАВА. «Deutsche Warsch. Ztg.» піша, што тымчасовая дзяржаўная рада Польшчы, паводлуг пэўных ведамасьцей, зьбярэцца гэтымі днямі.

Спіс ваенна-палонных з нашаго краю.

З Вільні і Віленскай губэрні.

Табор для ваенна-палонных Tuchel.

Кулеша Броніслаў, Вашлевічы.
Мэдэкша Франц, Фокварктаншэс.
Радзевіч Вінцэнт, Аскаляданцы.
Амельяноў Іван, Вільня.
Мелеўскі Язэп, „
Пронткелевіч Александар, Гудзішкі.
Валачкоў Ігнат, Бівосношэ.
Дэшук Міхаіл, Янковічы.
Янкелевіч Болеслаў, Добрые Навіны.
Пілецкі Пётр, Лоша.
Бокшаніи Вінцэнты, Касоўшчына.
Бэйго Язэп, Стр. Сьвятодуска.
Шарэйко Адам, Вільня.
Валешыновец Ян, Нова-Вілейка.
Сасэрів Язэп, Вільня.
Лятрінскі Александар, „
Ніховец Эуетахій, Войтовічы.
Стангевіч Станіслаў, Вільня.
Хрэбтовіч Іван, Двор Лугунье.
Носаль Іван, Войганцы.
Станіславовіч Васіль, Боркоўцы.
Якімовіч Станіслаў, Рэяр'я.
Серко Адольф, Мацечы.
Казлоўскі Іван, Полечаны.
Шаблінскі Язэп, Фэленсго.
Гедровіч Юрый, Ліда.
Шульпа Броніслаў, Рыбакі.
Печкоўскі Луціян, Вільня.
Рай Станіслаў, Гардзіново.
Пульша Станіслаў, Скілондзішкі.
Малофей Іван, Мічаны.
Сенкевіч Стэфан, Воласьці Сленскай.
Шульцкі Пётр; Мэйшагола.
Пэрвэйніс Язэп, Вільня.
Ковіцкі Пётр, Коняўскае
Юшчынскі Сымон, Вільня.
Урбановіч Віктор, Доброво і.
Тінкша Міхаіл, Рожаны.
Вутэйка Антон, Тушкоўцы.
Новосельскі Стэфан, Вільня.
Ясюлевіч Юльян, Сіняўшчына.
Шостак Антон, Цёзакоўшчына.
Паплоўскі Язэп, Замосчоў.
Садогу Владыслаў, Коцкі.
Бічэль Іван, Дтугом (?).
Метукевіч Брунэк, Йігі.
Стэцкі Адольф, Вільня.
Бубковіч Мікалай, Сусна (?).
Бобровіч Язэп, Фрэцкево.
Мількор Антон, Вільня.
Казлоўскі Фэлікс, Стажынкі.
Гірув Клемэнс, Вільня.
Тотопіто Антон, „
Родина Іван, Цябуты.
Шапачка Констанцін, Дзюроў.
Матуз Казімір, Батулька.
Соколоў Лявон, Орша.
Шышко Ворэон (?), Друцк.
Янкевіч Боріслаў, Вільня.
Залескі Станіслаў, Крывічы.
Поплоўскі Станіслаў, Доброполе.
Васілеўскі Вацлаў, Трокі.
Стандзевіч Язэп, Болашаны.
Купріс Александар, Тотінамі.

Табор для ваенна-палонных Chemnitz.

5 Кампанія.

Любянец Антон, Вільня.
Шандроцкі Юльян „
Зарыхта Язэп „
Шымуліс Эдвард „
Скавінскі Віктор „
Горбоўскі Владзімір „
Сальмановіч Франц „
Цюнэль Нікадэм „
Тышкевіч Антон „
Шумкун Вінцэнты „
Жыгас Іван „
Румшэль Станіслаў „
Новодворскі Іван „
Масальскі Вінцэнты „
Мацулевіч Міхаіл „
Юрша Міхаіл „
Гальгоўскі Іван „
Сабалеўскі Геронім „
Добраловіч Міхаіл „
Арцеменко Міхаіл „
Сенко Мікалай „
Розэнштэйн Ізраэль „
Крэндзей Іван „

Табор для ваенна-палонных Hammerstein.

Бородзіч Вінцэнты, Петрулі.
Басюк Іван, Гуры.
Дзерван Іван, Лейстуны.
Грушэўскі Эдвард, Дзесьціміы
Красьнік Стэфан, Ест.
Кардоўскі Якаў,
Курмэль Болеслаў, Сокољовічы.
Лесковіч Людвік, Сабачы.

(Далей будзе).

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Рэдактар В. Ластоўскі.